

УДК 502.4

Бугаєнко І.С.,

Київський національний університет будівництва та архітектури

СТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКІВ В СВІТІ ТА УКРАЇНІ

Висвітлено історію появи національних природних парків світу, Європи та України. Визначено найбільші національні природні парки в: світі, Європі, та Україні, також визначено та досліджена історія перших національних парків. Визначено кількісні та площадні показники національних парків по країнам Європейського континенту.

Ключові слова: національні природні парки, міжнародний союз охорони природи, кількісне та площадне розосередження.

Актуальність теми: Національні природні парки появились як одні з перших форм охорони природи, ще у другій половині XIX століття, і своїм стрімким розвитком довели, що вони є провідними формами природозаповідання. Основним завданням національних природних парків являється: - збереження цінних природних та історико-культурних комплексів і об'єктів, від різноманітних антропогенних та природних пошкоджень. Другорядними ж завданнями являються – створення умов для проведення різних видів рекреаційної діяльності, науково-дослідної роботи. В даний час на планеті функціонує понад 2000 національних парків.

Метою даної статті являється - проаналізувати історію становлення національних природних парків та динаміку їх розвитку.

Історія національних природних парків (НПП) почалась в США. Першими хто заговорили про НПП були американський поет Вільгельм Вордсворт у 1810, який написав «...щось подібне до народного надбання, на яке кожна людина має право, кожна хто має око щоб його побачити, і серце, щоб насолодитися», та американський живописець Джордж Катлін у 1832 році сказавши:- «завдяки політиці уряду по охороні природного середовища...в мальовничих парках..., в яких люди і тварини співіснували б в оточенні природної краси природи», і згодом він створив концепцію НПП, яка полягала у: - створенні спеціальних ділянок землі з вільними природними територіями для проведення вільного часу людини на природі, ці ділянки повинні бути далеко від промислового та сільськогосподарського виробництва.[1]. Саме Вільгельм Вордсворт та Джордж Катлін подали американцям ідею того що можна проводити свій вільний час на прешстворених природних територіях. І

американське суспільство позитивно прийняло цю ідею, і все частіше і частіше можна було побачити американців на лані природи.

Вже в 1969 році була проведена генеральна асамблея міжнародного союзу охорони природи (МСОП) яка проводилась в Делі, на якій прийняли перше офіційне визначення НПП - є великою територією (необхідною для здійснення процесів саморегуляції екосистем), яка включає одну або кілька екологічних систем, мало змінених або не змінених експлуатацією та поселенням людини, відзначається різноманітними типами ландшафтів, багатством рослинного і тваринного світу, а також різноманітністю геоморфологічних систем, особливо цінних з наукової, освітньої, виховної та рекреаційної точок зору, або яка характеризується природними пейзажами високої естетичної вартості.[2] Також МСОП поклав на себе ряд задач щодо НПП:- проведення наукових досліджень; організація туризму і відпочинку; збереження: - зникаючих видів тварин і рослин; природних і мальовничих ділянок; об'єктів культурної спадщини; удосконалення дій з охорони навколишнього природного середовища.

МСОП у 1979 році було розроблено і затверджено систему категорій природно-заповідних територій, а в 1994 році ця система була вдосконалена: всі охоронювані території світі були класифіковані за програмними цілями їх створення та управління. Таких категорій налічується 6, під кожною категорією містяться певні природні території, та різні режими їх охорони. Особливості природоохоронних територій кожної категорії, згідно з МСОП:

Ia— Природний заповідник суворого режиму (Strict Nature Reserve) - територія суші або моря, яка містить видатні або високо-репрезентативні зразки екосистем, геологічних або фізіологічних систем; доступна для наукового дослідження та екологічного моніторингу.

Ib— Місцевість природного стану (Wilderness Area) - велика територія незміненої або слабко зміненої суші та моря, що зберігає природній характер, без значного постійного населення, яка охороняється та підтримується шляхом, що забезпечує збереження її природного стану.

II— Національний парк (National Park) - природна територія суші або моря, призначена для:

-захисту екологічних взаємозв'язків всередині однієї або більше екосистем для сучасного та майбутніх поколінь;

-виключення з використання території, яке може призвести до втрати нею своїх природних характеристик;

-надання можливості для духовного, наукового, освітнього, рекреаційного та туристичного використання території, за умови їх найможливішої екологічної сумісності

III — *Пам'ятка природи (Natural Monument)* - територія, що містить один або більше специфічних природних або природно-культурологічних об'єктів, які мають видатну або унікальну цінність завдяки своїй рідкості, збереженій типовості, естетичним якостям або культурологічній важливості.

IV— *Територія збереження виду/місцеперебування (Habitat/Species Management Area)* - територія суші або моря, дозволена для активного використання при умові збереження деякого специфічного місцеперебування або деякого виду.

V— *Охоронюваний ландшафт (Protected Landscape/Seascape)* - територія суші, моря або узбережжя, де взаємодія між людиною та природою з часом призвела до виникнення особливих утворень із значною естетичною, екологічною або культурною цінністю, частіше за все із значним біорізноманіттям. Охорона та збереження даного традиційного взаємодіючого комплексу є життєво необхідними умовами для підтримки існування та еволюції такої території.

VI — *Територія контрольованого природовикористання (Managed Resource Protected Area)*- територія, що містить здебільшого незмінні природні системи, використовується протягом тривалого часу з умовою захисту та підтримки біорізноманіття на ній, за умови стабільного постачання нею в той самий час біологічних, мінеральних і т.ін. природних ресурсів та послуг, які потребує місцеве населення.

Перелік та функції категорій природно-заповідних територій згідно МСОП зведені в таблиці 1.[2]

Виходячи з вище викладеного НПП згідно з категоріями охоронних територій МСОП займають друге місце після, найцінніших по теорії МСОП - природних резерватів та заповідників. Отже НПП згідно категорії МСОП - це керована територія, з метою збереження екосистем і забезпечення відпочинку населення та природні ділянки суші і водні об'єкти, призначені для: збереження екологічної цілісності однієї або більше екосистем в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь, з виключенням природокористування промислової та іншої діяльності, що суперечать цілям збереження навколишнього середовища та задоволення духовних, наукових, пізнавальних, рекреаційних і туристичних потреб населення. МСОП регулює і сприяє раціональному розвитку та охороні природних ресурсів на територіях НПП, також стимулює до розвитку і появи нових НПП. МСОП став першою, головною та офіційною організацією яка займається НПП. У 1994 році МСОП було прийнято рішення про віднесення НПП до II категорії охоронних територій.[4]

Табл. 1

Розосередження природно-заповідних територій по категоріям МСОП [3]

Перелік функцій	Номер та назва охоронних територій						
	Природний резерват суворого режиму охорони	Місцевість природного стану (заповідник)	Національний парк	Пам'ятка природи	Територія для збереження природних сереловищ і вилів	Територія охорони ландшафту / морська акваторія	Територія контролюваного природо користування
	Ia	Ib	II	III	IV	V	VI
Наукові дослідження	+	+	+	+	-	+	-
Охорона дикої природи	+	+	+	-	+	-	+
Збереження видів та генетичного різноманіття	+	+	+	+	+	-	-
Охорона специфічних природних/культурних особливостей	+	+	+	+	+	+	+
Туризм і рекреація	-	-	+	+	+	+	+
Освіта	-	-	+	+	+	+	-
Використання ресурсів природних екосистем	-	-	+	-	-	-	+

МСОП - це міжнародна некомерційна організація, що займається висвітленням проблем збереження біорізноманіття планети. Яка була заснована 5 жовтня 1948 році за підтримки ЮНЕСКО. МСОП регулярно проводить конвенції щодо покращення регулювання та збереження в природному стані територій НПП. Одна з таких конференцій була проведена у першому в світі національному парку Єллоустонському, в 1972 році. Під час конференції було визначено проблему НПП – не один з існуючих на той час НПП не зміг поєднати охорону природи та рекреацію. По результатам цієї конвенції її учасниками було рекомендовано:

- на території НПП по можливості здійснювати функціональне зонування;
- чітко обумовити використання кожної функціональної зони;
- розміщувати туристичні заклади поза межами НПП;
- обмежити або повністю заборонити користування автотранспортом;
- ретельно обґрунтовувати необхідність будівництва мережі доріг; [2]
- зменшувати інтенсивність відвідування, шляхом підбору найбільш придатних для відпочинку населення місць поза їх територією.

Всі це було рекомендовано для забезпечення раціонального використання та збереження у природному стані земель НПП.

Президент США Аврам Лікольн 30 червня 1864 року підписав акт конгресу, в якому зазначено що долина Йосеміті і гай Маріпоса передана в рекреаційну зону. В березня 1872 року ця територія була оголошена першим в світі НПП - Єллоустонський. Відразу ж було назначено керівника парку, ним став - Натаніель Ленгфорд. Площа Єллоустонського НПП становить 898300 га. Він розміщений на території трьох штатів: - 96% його території знаходиться в штаті Вайомінг, 3% в штаті Монтана, і ще 1% в штаті Айдахо. Парк має приблизно прямокутну форму, 5% його території займають річки та озера. На території НПП розміщено величезне озеро Йеллоустон, яке являється найбільш привабливим об'єктом цього парку, його площа становить 352,2 км², глибина 122 м, берегова лінія 177 км, висота над рівнем моря 2357 м. В 1918 році 31 жовтня НПП Єллоустон був переданий в підпорядкування службі національних парків США, яка в свою чергу була створена у 1916 році. З 1933 по 1941 роки в Єллоустонському НПП були побудовані інформаційні центри, кемпінги, магазини, розміщено 9 готелів з сумарною кількістю 2238 номерів, і сучасну мережу асфальтованих доріг. У 1976 році 26 жовтня НПП Єллоустон був визнаний міжнародним біосферним заповідником, а 8 вересня 1978 року включений в список Всесвітньої Спадщини ЮНЕСКО. [6] НПП Єллоустон перший світовий НПП який має на своїй території безліч привабливих історико-культурних, природних та рекреаційних об'єктів, рівень його відвідуваності з кожним роком зростає.

В Гренландії 22 травня 1974 року був заснований найбільший в світі – «Північно - Східний Гренландський» НПП, його площа становить 97200000 гектар. Цей парк знаходиться під управлінням генерального департаменту природи і навколишнього середовища і не включений в територію будь-якого муніципалітету. В територію парку входить місто Данеборг. [5]

На сьогоднішній день у світі налічується більше тисячі національних природних парків і вони займають приблизно 10% всієї суші. [6] Згідно з МСОП основними завданнями НПП являються охорона природи та проведення рекреації. Вагається що НПП завдяки великим територіям та різноманіттям на них природних ресурсів та різних видів представників флори та фауни являються об'єктами охорони природи та проведення рекреації. При цьому залишається головною метою НПП – його територія не повинна втягуватись в господарське та промислове використання, за винятком сільського господарства. Саме це і являється базовим критерієм в формуванні мережі Австралійських НПП. В Австралії, було створено велику кількість НПП. Вони розташовані переважно в східній частині Австралії — від Квінсленда до Вікторії Тасманії, займана ними площа разом з лісовими резерватами дуже обширна. Нова Зеландія також прагне зберегти красу своєї природи. У 1894 р.

на Північному острові був створений НПП «Тонгаріро». Загальна площа наявних дев'яти НПП становить близько півтора мільйони гектарів; парк «Фьордленд» на Південному острові займає 1169141 га. Деякі невеликі острови, розташовані навколо Нової Зеландії, перетворені на заповідники для птахів.[7]

Мережа НПП що розташовані на території Азіатського континенту суттєвої різниці між світовими НПП не має. До прикладу Монгольські НПП мають історичне, культурне, наукове значення. У них виділяється три охоронні зони:

Особливої охорони - для відновлення флори, фауни і ґрунтів, постраждалих внаслідок природних катаклізмів;

Рекреаційна – проведення різних видів туризму, а також риболовлі в певних місцях;

Помірної охорони - допускається облаштування інфраструктури туризму, традиційне скотарство з обов'язковою оцінкою впливу.

У відповідності з національним законодавством діяльність НПП Монголії в значній мірі спрямована на залучення і обслуговування відвідувачів [8].

Японські НПП відносяться до юрисдикції уряду. На їх території заборонено будь-яке будівництво і будь-яка діяльність, результатом якої може бути зміна їх пейзажів. Дика природа перебуває під суворою охороною, полювання можливе тільки в дозволені терміни і лише на зазначених територіях.

Багато японських НПП перетворені в суто комерційні підприємства, завдаючи величезної шкоди дикій природі.

Сьогодні, за даними МСОП понад 3% території Азії взяті під охорону закону (без урахування Сибіру і азіатських республік колишнього СРСР).

В США НПП знаходяться в безпосередньому віданні федерального уряду, що об'єднуються Службою національних парків, підпорядкованої Міністерству внутрішніх справ. Служба має 30 національних парків і 83 національних пам'ятника, розміщених по всій території континенту, але в основному зосереджених на Заході.

У цій країні існує чітка процедура відбору нових територій для організації НПП і формування їх єдиної мережі. Основні вимоги, що пред'являються до створюваних НПП, сформульовані в основному нормативно-методичному документі американської Служби національних парків — Політиці управління (Management Policies, 1988):.

- територія повинна мати загальнонаціональне значення, і тільки в такому випадку вона буде гідна включення в систему НПП країни.

- потрібно, щоб планований НПП оптимально вписувався в складну мережу парків і вдало доповнював її.

- оцінюються можливості альтернативних шляхів управління цінного територією, тобто поза юрисдикцією федеральної Служби національних парків і під іншим охоронним статусом (категорією ООПТ) [9].

Багато особливо охоронних природних територій (ООПТ) були створені за ініціативою приватних осіб і товариств, найбільше з яких — національне Одюбоновське.

В Канаді є загальнонаціональна служба парків (National Park Service of Canada), яка здійснює екологічний моніторинг природних територій, що охороняються. У Канаді процес формування мережі НПП характеризується суворою послідовністю відповідних етапів, які зафіксовані в спеціальному керівництві Служби національних парків Канади (Parks Canada Guide to Management Planning, 1994) і ряді інших документів.

Ці етапи такі:

- вироблення спільного підходу до перспективного планування загальнодержавної мережі НПП;
- аналіз ступеня представленості природних регіонів у мережі існуючих НПП та визначення пріоритетів на перспективу;
- виявлення найбільш цінних репрезентативних природних ділянок, що мають загальнонаціональне значення;
- відбір ділянок, найбільш придатних для створення НПП [10]

В список Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО включені 14 НПП США.

В Африці під НПП були відведені великі простори, але в них допускалася у обмежених межах діяльність людини. Основними функціями африканських НПП являються охорона ландшафтів, та тваринний світ, розвиток туризму на цих територіях. Економічний розрахунок дозволяє зробити мережу НПП високорентабельними державними підприємствами.

Сьогодні на території Європейського континенту налічується 426 НПП, загальною площею 28418355 га що становить 2,7 % від загальної площі Європи. Кожна з країн що розташована на території Європейського континенту, відповідно до природного, рекреаційного та історико-культурного складу території своєї країни формують свої критерії створення мережі НПП.

Переважними способами використання НПП що розташовані на території Європейського континенту являється: охорона природи, проведення рекреаційної діяльності, господарське використання та сільське господарство. Виконання господарської та сільськогосподарських функцій здійснюється в певних екологічних умовах.

В Нідерландах НПП формуються як єдина екологічна територія, з урахуванням того що ця територія повинна виконувати всі природоохоронні, рекреаційні, освітньо-виховні, наукові функції.

Формування мережі НПП в Литві акцентується на відображенні всіх історико-культурних територій. Зараз в Литві є НПП, які відображають специфіку різних типів природного та культурного ландшафту. У Положенні про НПП одне з його завдань звучало так — «створення еталонів зразкового культурного ландшафту лісового, сільського та рибного господарства» [1].

В Німеччині у відповідності з федеральним законом про охорону НПП може бути оголошена велика територія зі своєрідною природою, не змінена або слабо змінена людиною, з багатою флорою і фауною

НПП Великобританії дещо відрізняються за своїми функціями від НПП «континентальних» - це природні території з великим різноманіттям представників флори та фауни, що включають в себе історико- культурні та рекреаційні об'єкти, населені пункти, сільськогосподарські угіддя, лісорозробки промислового типу, гірничо видобувні підприємства, та при цьому вони виконують головну мету – охорона природи. Проведення різних видів туризму грає дуже велику роль в економіці НПП, тому їх керівництво заохочує розвиток рекреаційного бізнесу, але в малих формах, заради охорони природних територій.

Європа до 1930 року, за винятком СРСР, мала 21 охоронювану територію загальною площею 576200га. У азіатської та європейської частини колишнього СРСР таких територій налічувалося 590. В Європі знаходиться 233 території, які занесені в список «Всесвітньої спадщини» ЮНЕСКО. Кількість цих угідь міжнародного значення продовжує зростати.

Під час дослідження було розраховано площу НПП на 1000 осіб в країнах що розташовані на території Європейського континенту. Найменший показник у молдовського НПП – 0,009га, найбільший показник у Естнських НПП – 155,94 га. Показники розрахунку всіх країн що розташовані на території Європейського континенту проілюстровані на рис 1.

Після відкриття першого в світі НПП Селлоустон, почали з'являтися НПП в інших країнах. В Європі перший НПП «Сарек», заснований у 1909 році. Він розташований в Швеції, цей парк займає площу 197000га, та характеризується величчю просторих природних ландшафтів та мінімумом благ цивілізації таких як - готелі, вертолітні майданчики, причали, місця для стоянок.[11] Після його появи у наступні 62 роки стрімко пішов ріст НПП серед країн Європи. Їх перелік та країни розташування представлені в таблиці 2.

Найбільшим в Європі НПП являється – «Ватнайекюдль», який був заснований 7 червня 2008 року. «Ватнайекюдль» розташований в Ісландії, його площа становить 12000000 га, він займає одну восьму площі країни і розміщується на південній та північній частині Ісландії. Назва НПП «Ватнайекюдль» пішла від розташованого на його території величезного

льодовика. Ватнайекюдль – на своїй території має цікаві для рекреантів – фантастично красиві льодовики, які в темні часи доби підсвічуються різними кольорами, та в іншій частині парку відкритий вулкан Аський. І ще безліч об’єктів рекреації.[12]

Рис 1. Площа НПП на 1000 осіб в країнах Європи.

Табл. 2

Динаміка розвитку НПП в Європі з 1909 по 1971 роки.

Рік створення	країна	Назва НПП
1909	Швеція	«Сарек»
1914	Швейцарія	«Енгадин»
1918	Іспанія	«Кавадонга»
1922	Греція	«Гран-Парадизо»
1928	Ісландія	«Тингвелтир»
1951	Великобританія	«Пик-Дистрикт» «Лейк-Дистрикт» «Дартмур»,
1963	Франція	«Пор-Кро» «Вануаз»,
1971	СРСР - Естонії	«Лахемаа»

В роботі був проведений аналіз розосередження НПП по країнах, що розташовані на території Європейського континенту. Найбільша кількість НПП серед країн що розташовані на території Європейського континенту в Україні –

41, їх загальна площа становить 1083315га, це 1,79% від загальної площі держави. Найменший кількісний показник у Бельгії, Молдови, Португалії, Словенії, Швейцарії на їх територіях по 1 НПП. Найбільша загальна площа НПП, серед країн що розташовані на території Європейського континенту – належить Європейській частині Російської Федерації - 7015877га, а по кількості їх 36 об'єктів. Найменший площадний показник серед країн Європейського континенту молдовського НПП, його площа становить 34 га..

Площадні та кількісні показники НПП по всім країнам що розташовані на території Європейського континенту подані в рисунку 2.

Рис. 2. Розосередження НПП в Європі.

Для розосередження НПП по Європейському континенту було поділено його на географічні сторони - східну, західну, південну та північну. Результат розподілу зведено в таблиці 3.

Після чого було проведено аналіз кількісних та площадних показників НПП в кожній географічній частині Європейського континенту, результати зображені на рисунку 3.

Проведений аналіз показав, що найбільший кількісний та площадний показники НПП зосереджені на східній стороні Європейського континенту, а найменші кількісні та площадні показники НПП - на території країн, що розташовані на західній стороні Європейського континенту.

Табл. 3

Розподіл країн Європейського континенту по регіонам.

Південь	Північ	Захід	Схід
Країни			
Португалія	Норвегія	Нідерланди,	Польща.
Сербія	Фінляндія	Франція,	РФ
Словенія	Швеція	Швейцарія	Румунія
Хорватія	Естонія	Австрія	Словакія
Чорногорія	Данія	Бельгія	Україна
Албанія	Ісландія	Великобританія	Чехія
Боснія і Герцеговина	Латвія	Німеччина	Білорусія,
Греція	Литва	Ірландія	Болгарія
Іспанія			Угорщина
Італія			Молдова
Македонія			

Рис. 3. Розосередження НПП по регіонам Європейського континенту.

Наступним кроком дослідження являється визначення найбільших та найменших кількісних та площадних показників НПП, серед країн що розташовані в кожному континенті. Кількісні показники зведені в таблиці 4, площадні в таблиці 5.

Табл. 4.

Чисельні показники НПП по країнам всіх географічних сторін
Європейського континенту.

Географічні сторони Європейського континенту	Чисельний показник	країна	Кількість НПП	Площа в га
Схід	максимальний	Україна	41	1083315
	мінімальний	Молдова	1	34
Захід	максимальний	Нідерланди	20	127090
	мінімальний	Бельгія	1	5750
		Швейцарія	1	17200
Північ	максимальний	Фінляндія	39	8443
	мінімальний	Данія	3	78000
Південь	максимальний	Італія	25	15065
	мінімальний	Португалія	1	70000
		Словенія	1	1245

В результаті визначення чисельних показників визначено: найбільший чисельний показник НПП – зосереджений на території країн що розташовані на території східної частини континенту, (Україна - 41 об'єкт) А найменшим чисельним показником серед максимальних – являються НПП що зосереджені в країні західної сторони континенту (Нідерланди – 20 об'єктів).

Найменші чисельні показники серед мінімальних зосереджені на східній, західній та південній сторонах континенту, найбільшим чисельним показником серед мінімальних – являється НПП, що зосереджені в країні північної сторони континенту (Данія – 3 об'єктів).

Табл. 5

Розмірні показники НПП по країнам всіх географічних сторін
Європейського континенту.

Географічні сторони Європейського континенту	Розмірні показники	Країна	Площа в га	Кількість НПП
<i>схід</i>	максимальний	РФ	7015877	36
	мінімальний	Молдова	34	1
<i>захід</i>	максимальний	Франція	3872439	10
	мінімальний	Бельгія	5750	1
<i>Північ</i>	максимальний	Норвегія	2952100	32
	мінімальний	Данія	78000	3
<i>південь</i>	максимальний	Іспанія	1740608	7
	мінімальний	Боснія	40790	3

В результаті визначення розмірних показників визначено: найбільший розмірний показник НПП – зосереджений на території країни що розташована на території східної частини континенту, (Європейська частина РФ – 7015877га) А найменшим розмірний показником серед максимальних – являються НПП що зосереджені в країні південної сторони континенту (Іспанія – 1740608 га).

Найбільшим розмірний показники серед мінімальних - являються НПП що зосереджені в країні північної сторони континенту (Данія – 78000га). Найменшим розмірним показником серед мінімальних – являється НПП, що зосереджені в країні східної сторони континенту (Молдавія – 34га).

Для отримання фінальних результатів розосередження НПП по сторонам Європейського континенту було визначено максимальні та мінімальні показники з проведеного аналізу розосередження НПП по сторонам Європейського континенту чисельний аналіз (таблиця 4), та розмірний аналіз (таблиця 5). Результати зведені в таблиці 6.

Табл. 6.

Максимальні та мінімальні показники НПП на територіях сторін Європейського континенту.

Значення	Аналіз по сторонам Європи	Чисельні аналіз	Розмірний аналіз
максимум	Схід - 149об'єктів, 14289139га	Схід 41 об'єкт	Схід - 7015877га
мінімум	Захід - 69 об'єктів, 6310495га	Захід, Схід, Південь – по 1 об'єкту	Схід - 34 га

З вище викладеної таблиці видно, що максимальні показники по всім проведеним раніше дослідженням - на території східної сторони Європейського континенту. Але водночас аналіз сумарних чисельних та розмірних показників - також на території східної сторони Європейського континенту.

Висновки: У 1810 році вперше було підняте питання про НПП, це питання підняли Вільгельм Вордсворт та Джордж Катлін. Але перше офіційне визначення НПП було прийнято МСОП у 1969 році. МСОП – являється і на сьогодні головною офіційною організацією щодо регулювання та забезпечення раціонального використання земель НПП. На МСОП покладений ряд обов'язків щодо НПП.

Перший в світі НПП був відкритий в США у 1864 році. Його назва – Єлстоунський НПП. Після відкриття Єлстоунського НПП в світі стрімко пішов ріст створення НПП. Так за 60 років тільки в країнах Європи відкрилось 60 НПП.

Під час дослідження було виявлено самий великий НПП в світі, та Європі. «Північно-Східний Гренландський» НПП являється найбільшим в світі НПП – його площа становить – 97200000га. «Північно-Східний Гренландський» НПП був відкритий 22 травня 1974 року в Гренландії. Найбільший Європейським НПП являється - «Ватнайекюдль» , його площа становить – 12000000га . «Ватнайекюдль» був заснований 7 червня 2007 року на території Ісландії, що знаходиться на півночі Європи.

Визначено що в Європі 426 НПП, загальна площа яких становить 2,7 % від загальної площі Європи. Розосередження НПП по частинам Європи показало, що на сході більш за все НПП, і по площі теж переважають східні НПП. Аналіз Європейських НПП показав - перше місце серед частин Європи, в кількісному показнику не значить що ця частина Європи теж буде першою в площадному показнику. Найбільша кількість НПП серед Європейських країн – Україна, найбільша загальна площа НПП – Російська Федерація.

Визначено, що в Україні 41 НПП, загальна площа яких становить 1,79 % від загальної площі країни. Розосередження НПП по регіонам країни показало, найбільше НПП в західній частині країни, і по площі теж переважає західний регіон. Аналіз розосередження українських НПП показав, що кількісний та площадний показник відповідають одному назначеному місці в рейтингу НПП.

Література:

1. Природное наследие человечества Петр Гебель (стр.66;стр.68; стр.148; стр.216)://ru.wikipedia.org://tourist-area.com/natsionalnie-parki/natsionalnie-parki-ssha1://states-of-america.ru/nacionalnye-parki-ssha/y://states-of-america.ru/nacionalnye-parki-ssha/death-valley/
2. <http://www.iucn.org>
3. Забелина Н.М. Национальные парки в системе охраняемых природных территорий (предисловие к книге)//Заповедники СССР. Национальные парки и заказники. - М.: Мысль, 1991. - С. 8-11.
4. Казаков Ю.Е. «Охрана природы. Международные организации, конвенции и программы», М.; 1995 г.
5. Краснов, А. Н. Йеллоустонский парк //Профессор Андрей Николаевич Краснов (1862—1914)/ Сб. под ред. прив.-доц. Харьковского ун-та В. И. Талиева. — Харьков: Тип. Сергеева, 1916.— С.203—214.
6. <http://www.nparks.ru>
7. <http://lifeglobe.net/entry/1489>
8. Национальные парки Азии [Электронный ресурс] // Национальные парки мира: Национальные парки мира и заповедники мира- М., 2009- Режим доступа: <http://www.nparks.ru/asia.php>

9. Перечень национальных парков и равнозначных им заповедников: List of National Parks and equivalent reserves - Брюссель: Изд. ООН, 1962.
10. <http://states-of-america.ru/nacionalnye-parki-ssha/>
11. Sarek National Park - Swedish EPA
12. <http://planetofdream.com/Ватнайёкюдль>
13. <http://pzf.land.kiev.ua/pzf3.html>

Аннотация

Отражена история появления национальных природных парков мира, Европы и Украины. Определены крупнейшие национальные природные парки в: мире, Европе и Украине, также определена и исследована история первых национальных парков. Определены количественные и площадные показатели национальных парков по странам Европейского континента.

Ключевые слова: национальные природные парки, международный союз охраны природы, количественное и площадных рассредоточения.

Annotation

The article highlights the history of the emergence of national parks in the world, Europe and Ukraine. The most national parks in the world, Europe, and Ukraine, as defined and studied the history of the first national parks. The quantitative indicators ploschadni and national parks in the European continent.

Keywords: national parks, International Union for Conservation of Nature, quantitative and areal dispersal.